

## Belangen: Provinciaal formatiespel

### Korte omschrijving werkvorm

Onderhandelingen rondom de vorming van een nieuw provinciaal bestuur (College van Gedeputeerde Staten) nemen vaak veel tijd in beslag. Soms zijn kiezers daarna teleurgesteld, omdat beloften uit de verkiezingsprogramma's niet worden nagekomen. Compromisvorming is echter altijd noodzakelijk, omdat geen enkele partij in Provinciale Staten een meerderheid heeft. In dit onderhandelingspel ervaren de leerlingen hoe dat gaat.

### Leerdoel

Leerlingen ontdekken hoe moeilijk het kan zijn een compromis te sluiten. Ze ervaren dat politieke partijen de plannen die ze in hun verkiezingsprogramma presenteren niet altijd of niet helemaal kunnen uitvoeren omdat ze moeten samenwerken met andere partijen.

### Bronnen

De stellingen en standpunten van partijen zijn gebaseerd op, maar niet altijd letterlijk overgenomen uit: [www.stemwijzer.nl](http://www.stemwijzer.nl), [www.destemvan.nl](http://www.destemvan.nl) en [www.mijnstemhulp.nl](http://www.mijnstemhulp.nl).  
Andere bronnen:

<http://app.nos.nl/datavisualisatie/provincialestatenverkiezingen-2015/index.html#provincies>

<http://www.verkiezingsite.nl/ps2015/>

<http://www.rtlnieuws.nl/verkiezingen>

### Duur

45 minuten.

### Vorbereiding voor de docent

- Bekijk de uitslag van de verkiezingen in uw provincie op <http://www.rtlnieuws.nl/verkiezingen>. Zo vormt u zich een beeld van mogelijke coalities in uw provincie.
- Kopieer voor iedere leerling het werkblad van uw provincie. De werkbladen vindt u (alfabetisch geordend) verderop in dit document.
- Kopieer de pagina met de standpunten van de twee partijen uit uw provincie drie maal en knip de pagina in de twee delen.
- Zorg voor drie onderhandelingstafels. Aan iedere onderhandelingstafel moet een derde van de klas kunnen zitten.

### Handleiding

- Bekijk samen met uw leerlingen de verkiezingsuitslagen in uw provincie op: <http://app.nos.nl/datavisualisatie/provincialestatenverkiezingen-2015/index.html#provincies>
- Lees gezamenlijk het werkblad en maak plenair vraag 1 t/m 3. U kunt veel antwoorden opzoeken in onderstaande tabel, of maak gebruik van de website <http://www.rtlnieuws.nl/verkiezingen>.
- Leg uit dat na de verkiezingen het bestuur van de provincie gevormd wordt. Dit formatieproces gaat de klas naspelen.

4. Verdeel de klas in zes (ongeveer) even grote groepjes. Geef drie groepjes de standpunten van de grootste partij in uw provincie. Geef de andere drie groepjes de standpunten van de andere partij uit uw provincie. De leerlingen mogen hun standpunten nog niet uitwisselen.

5. Lees plenair de opdracht voor, die ook op het werkblad staat:

*Jullie gaan zo onderhandelen over de drie speerpunten van het nieuwe College van Gedeputeerde Staten. Elk groepje krijgt dezelfde zeven stellingen. Maar jullie zijn twee verschillende partijen, dus jullie hebben verschillende standpunten over die stellingen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Met andere woorden: is het mogelijk om samen in het bestuur van de provincie (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?*

*Ieder groepje bepaalt eerst hoe belangrijk de zeven standpunten zijn voor de partij. Een standpunt dat een partij per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, krijgt 7 punten. Het minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim welk standpunt hoeveel punten heeft, zorg dus dat de andere partij het niet te weten komt. Houd ook geheim of jullie voor of tegen een stelling zijn.*

*Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:*

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.*
- 2) De meeste punten binnenhalen.*

6. Check bij de leerlingen of de opdracht duidelijk is. Geef nog eens duidelijk aan dat de puntentelling en of je het eens/oneens bent met een stelling geheim moet blijven tijdens de onderhandeling.

7. Geef alle partijen 5 minuten om hun standpunten van een aantal punten (respectievelijk 1, 2, 3, 4, 5, 6 of 7) te voorzien.

8. Koppel daarna de partijen. Maak drie koppels van (ieder) de grootste en de andere partij. Zet de partijen tegenover elkaar aan een onderhandelingstafel.

9. Geef het startsein voor de onderhandelingen. Is een samenwerking in een provinciaal bestuur mogelijk tussen deze twee partijen? Doel is dat aan iedere onderhandelingstafel drie speerpunten worden geformuleerd. Daarnaast heeft iedere partij het doel om zelf zoveel mogelijk punten binnen te halen. Meld dat de onderhandelingen na tien minuten moeten eindigen. Zet eventueel een aftelklok aan (bijvoorbeeld via uw digibord). Loop zelf tijdens de onderhandelingen rond en help de groepjes.

10. Stop de tijd na tien minuten. Vraag aan één of twee leerlingen per onderhandelingstafel tot drie welke drie speerpunten ze zijn gekomen (als het gelukt is er drie te vinden).

11. Laat elk groepje de binnengehaalde punten optellen (m.a.w. hoeveel punten hadden de groepjes vooraf toegekend aan de drie gekozen speerpunten). Als partijen er onderling niet uitgekomen zijn, kunnen ze de punten ook niet laten meetellen. Het kan dus zijn dat ze maar één of twee speerpunten kunnen meetellen bij de uitslag. Maak een scorelijst op het bord van ieder groepje. Wie heeft de meeste punten behaald?

## Antwoorden vraag 1 en 2 van het werkblad:

<i>Provincie</i>	<i>Vier grootste partijen</i>	<i>Hoeveelheid zetels (voorlopig)</i>	<i>Totaal zetels in PS</i>	<i>Meerderheid in PS (zetels)</i>
<a href="#">Groningen</a>	SP (16,1%) PvdA (12,2%) CDA (11,2%) D66 (9,5%)	8 6 5 4	43	22
<a href="#">Fryslân</a>	CDA (20,7%) PvdA (15,4%) VVD (10,9%) SP (10,9%)	9 7 5 5	43	22
<a href="#">Drenthe</a>	VVD (15,1%) PvdA (15,1%) CDA (14,4%) SP (12,5%)	7 7 6 5	41	21
<a href="#">Overijssel</a>	CDA (22,3%) VVD (12,4%) SP (10,6%) PvdA (10,5%)	11 6 5 5	47	24
<a href="#">Gelderland</a>	VVD (15,7%) CDA (14,9%) D66 (12,5%) SP (10,9%)	9 9 7 6	55	28
<a href="#">Flevoland</a>	VVD (16,7%) PVV (14,4%) CDA (12,8%) SP (10,9%)	7 6 5 4	41	21
<a href="#">Utrecht</a>	D66 (17,3%) VVD (17,3%) CDA (12,1%) PvdA (9,2%)	9 9 6 5	49	25
<a href="#">Noord-Holland</a>	VVD (18,5%) D66 (15,4%) PvdA (11,3%) PVV (11%)	11 10 7 6	55	28
<a href="#">Zuid-Holland</a>	VVD (17,5%) PVV (14,2%) D66 (12,7%) CDA (12,1%)	10 8 7 7	55	28
<a href="#">Zeeland</a>	CDA (14,4%) VVD (13,4%) SGP (13%) SP (10,8%)	6 6 6 4	39	20
<a href="#">Noord-Brabant</a>	VVD (17,4%) CDA (17,1%) SP (16%) PVV (12,8%)	10 9 9 7	55	28
<a href="#">Limburg</a>	CDA (22,8%) PVV (17,7%) SP (15,4%) VVD (11,5%)	11 9 8 5	47	24

## Werkblad Drenthe

Op 18 maart is 50,9 procent van de stemgerechtigden in Drenthe weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit twaalf politieke partijen: PvdA, VVD, CDA, PVV, SP, D66, ChristenUnie, GroenLinks, 50Plus, SGP, Sterk Lokaal en Senioren Belang Noord.

Op 26 maart worden de 41 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd in Drenthe. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Drenthe? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Voorbereiding formatiespel

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 21 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (VVD) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (PvdA) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Met andere woorden: is het mogelijk om samen in het bestuur van de provincie (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Drenthe: VVD

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

Punten:

1. Ook bussen naar kleine dorpen (ook als dat extra geld kost).	ONEENS	.....
2. Er moet geld naar sloop van leegstaande panden.	ONEENS	.....
3. Er moet geld naar gezondheidscentra met huisarts in dorpen.	ONEENS	.....
4. Er moet geld naar fietssnelweg tussen Assen en Groningen.	EENS	.....
5. Drenthe moet stoppen met het bouwen van windmolens.	EENS	.....
6. Drenthe moet gemeenten helpen om bibliotheken open te houden.	ONEENS	.....
7. Mensen die op milieuvriendelijke brandstof autorijden krijgen korting op de provinciale belasting.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## Een na grootste partij in Drenthe: PvdA

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

Punten:

1. Ook bussen naar kleine dorpen (ook als dat extra geld kost).	EENS	.....
2. Er moet geld naar sloop van leegstaande panden.	EENS	.....
3. Er moet geld naar gezondheidscentra met huisarts in dorpen.	ONEENS	.....
4. Er moet geld naar fietssnelweg tussen Assen en Groningen.	EENS	.....
5. Drenthe moet stoppen met het bouwen van windmolens.	EENS	.....
6. Drenthe moet gemeenten helpen om bibliotheken open te houden.	ONEENS	.....
7. Mensen die op milieuvriendelijke brandstof autorijden krijgen korting op de provinciale belasting.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Flevoland

Op 18 maart is 45,4 procent van de stemgerechtigden in Flevoland weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit dertien politieke partijen: VVD, PvdA, PVV, CDA, SP, D66, ChristenUnie, GroenLinks, SGP, 50Plus, Partij voor de Dieren, OPA Flevoland, Jezus Leeft.

Op 26 maart worden de 41 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd in Flevoland. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Flevoland? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Vorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 21 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (VVD) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de SP spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Met andere woorden: is het mogelijk om samen in het bestuur van de provincie (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Flevoland: VVD

**Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

- |  |        |       |
|--|--------|-------|
| 1. Er moet geld naar het verbinden van natuurgebieden.           | ONEENS | ..... |
| 2. Ganzen die economische schade aanrichten mogen worden gedood. | EENS   | ..... |
| 3. De provincie moet startende bedrijven geld lenen.             | ONEENS | ..... |
| 4. De provincie moet megastallen verbieden.                      | ONEENS | ..... |
| 5. Er mogen windmolens komen tussen Lelystad en Enkhuzen.        | EENS   | ..... |
| 6. Gemeenten moeten binnen de dijken bouwen, niet in het water.  | ONEENS | ..... |
| 7. In plaats van meer autowegen moeten er meer fietspaden komen. | ONEENS | ..... |

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt  
 1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## De SP in Flevoland

**Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

- |  |        |       |
|--|--------|-------|
| 1. Er moet geld naar het verbinden van natuurgebieden.           | EENS   | ..... |
| 2. Ganzen die economische schade aanrichten mogen worden gedood. | ONEENS | ..... |
| 3. De provincie moet startende bedrijven geld lenen.             | EENS   | ..... |
| 4. De provincie moet megastallen verbieden.                      | EENS   | ..... |
| 5. Er mogen windmolens komen tussen Lelystad en Enkhuzen.        | EENS   | ..... |
| 6. Gemeenten moeten binnen de dijken bouwen, niet in het water.  | EENS   | ..... |
| 7. In plaats van meer autowegen moeten er meer fietspaden komen. | EENS   | ..... |

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt  
 1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Fryslân

Op 18 maart is 53,1 procent van de stemgerechtigden in Fryslân weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit veertien politieke partijen: PVV, 50Plus, CDA, ChristenUnie, D66, FNP, Friese Koers, GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, SP, VVD, Verenigd Links-Feriere Lofts, Libertarische Partij.

Op 26 maart worden de 43 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd in Fryslân. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Friesland? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Vorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 22 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (CDA) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (PvdA) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Met andere woorden: is het mogelijk om samen in het bestuur van de provincie (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.



## Grootste partij in Fryslân: CDA

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

### Punten:

1. De provinciale belasting moet omlaag.	EENS	.....
2. Friesland moet een eigen OV-bedrijf oprichten.	ONEENS	.....
3. Er moet geld van de provincie naar bibliotheken.	EENS	.....
4. Van landbouwgrond mag je <u>geen</u> natuurgebied maken.	EENS	.....
5. Ganzen die overlast geven mogen worden gedood.	EENS	.....
6. Er mogen meer windmolens komen op het vaste land.	ONEENS	.....
7. Geen zoutwinning onder de Waddenzee.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## Een na grootste partij in Fryslân: PvdA

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

*Het kan ook zijn dat jullie neutraal zijn (of geen mening hebben).*

### Punten:

1. De provinciale belasting moet omlaag.	ONEENS	.....
2. Friesland moet een eigen OV-bedrijf oprichten.	ONEENS	.....
3. Er moet geld van de provincie naar bibliotheken.	ONEENS	.....
4. Van landbouwgrond mag je <u>geen</u> natuurgebied maken.	NEUTRAAL	.....
5. Ganzen die overlast geven mogen worden gedood.	ONEENS	.....
6. Er mogen meer windmolens komen op het vaste land.	ONEENS	.....
7. Geen zoutwinning onder de Waddenzee.	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Gelderland

Op 18 maart is 49,8% procent van de stemgerechtigden in Gelderland weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit negentien politieke partijen: VVD, PvdA, CDA, Partij voor de Dieren, SP, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SGP, Partij voor de Dieren, 50Plus, Libertarische Partij, Vrede Recht, Vrijzinnige Partij, Lokaal Belang Gelderland / Achterhoek, Partij voor Mens en Spirit, Lokale Partijen Gelderland, PSP '92, Gelderse Centrum Democraten.

Op 26 maart worden de 55 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij:.....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Gelderland? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....

.....

### Vorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 28 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (VVD) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de SP spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Gelderland: VVD

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

### Punten:

1. Gemeenten mogen ook buiten bebouwde kom huizen bouwen.	EENS	.....
2. Bewoners mogen via referendum beslissen over windmolens.	ONEENS	.....
3. De provincie moet geld steken in cultuur (musea e.d.) voor jeugd.	ONEENS	.....
4. Gelderland moet megastallen verbieden.	ONEENS	.....
5. Meer langdurig werklozen in dienst nemen bij provinciale projecten.	ONEENS	.....
6. Er mag geld naar topsportevenementen in Gelderland.	EENS	.....
7. Gelderland moet biologische boeren subsidiëren.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## De SP in Gelderland

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

### Punten:

1. Gemeenten mogen ook buiten bebouwde kom huizen bouwen.	NEUTRAAL	.....
2. Bewoners mogen via referendum beslissen over windmolens.	ONEENS	.....
3. De provincie moet geld steken in cultuur (musea e.d.) voor jeugd.	EENS	.....
4. Gelderland moet megastallen verbieden.	EENS	.....
5. Meer langdurig werklozen in dienst nemen bij provinciale projecten.	EENS	.....
6. Er mag geld naar topsportevenementen in Gelderland.	ONEENS	.....
7. Gelderland moet biologische boeren subsidiëren.	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Groningen

Op 18 maart is 52,1 procent van de stemgerechtigden in Groningen weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit negentien politieke partijen: PvdA, VVD, SP, CDA, D66, PVV, ChristenUnie, GroenLinks, Partij voor het Noorden, Partij voor de Dieren, 50Plus, Groninger Belang, Red het Noorden, Grunnegers veur Stad en Ommeland, Seniorenpartij Groningen, Verenigde Communistische Partij, Mens en Spirit, Vrij mandaat, Groningen Centraal!.

Op 26 maart worden de 43 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij:.....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Groningen? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....

.....

### Voorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 22 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (de SP) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (de PvdA) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Groningen: SP

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.  
Het kan ook zijn dat jullie neutraal zijn (of geen mening hebben).*

Punten:

1. Bedrijven mogen zich ook op het platteland vestigen.	NEUTRAAL	.....
2. Gemeenten mogen pas fuseren na referendum van burgers.	EENS	.....
3. Provincie moet geld vrijmaken voor jeugdzorg in gemeenten.	EENS	.....
4. Dialoogtafel afschaffen (=praattafel over compensatie gaswinning).	EENS	.....
5. Meer nieuwbouw buiten bebouwde kom van dorpen en steden.	EENS	.....
6. Geen nieuwe megastallen in Groningen.	EENS	.....
7. Land- en tuinbouwbedrijven mogen uitbreiden.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## Een na grootste partij in Groningen: PvdA

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. Bedrijven mogen zich ook op het platteland vestigen.	ONEENS	.....
2. Gemeenten mogen pas fuseren na referendum van burgers.	ONEENS	.....
3. Provincie moet geld vrijmaken voor jeugdzorg in gemeenten.	EENS	.....
4. Dialoogtafel afschaffen (=praattafel over compensatie gaswinning).	ONEENS	.....
5. Meer nieuwbouw buiten bebouwde kom van dorpen en steden.	ONEENS	.....
6. Geen nieuwe megastallen in Groningen.	EENS	.....
7. Land- en tuinbouwbedrijven mogen uitbreiden.	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Limburg

Op 18 maart is 44,9 procent van de stemgerechtigden in Limburg weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit twaalf politieke partijen: PVV, CDA, VVD, PvdA, SP, GroenLinks, D66, 50Plus, Partij voor de Dieren, Volkspartij Limburg, Lokaal-Limburg, Partij voor Leefbaarheid en Democratie.

Op 26 maart worden de 47 nieuwe Provinciale Statenleden (Limburgs Parlement) geïnstalleerd. Partijen die hier samen een meerderheid hebben kunnen afspraken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Limburg? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Vorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 24 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (CDA) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (PVV) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Limburg: CDA

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

Punten:

1. Limburg moet zich verzetten tegen meer windmolens.	EENS	.....
2. De provincie moet megastallen verbieden.	ONEENS	.....
3. Limburg moet gemeenten steunen die uitgeprocedeerde asielzoekers opvangen.	ONEENS	.....
4. Limburg moet gemeenten (indien nodig) geld geven voor jeugdzorg.	ONEENS	.....
5. Maastricht Aachen Airport open houden, ook als dit extra geld kost.	EENS	.....
6. Ganzen die overlast geven mogen worden gedood.	EENS	.....
7. Limburg moet taak natuurbeheer aan boeren geven.	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## Een na grootste partij in Limburg: PVV

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

Punten:

1. Limburg moet zich verzetten tegen meer windmolens.	EENS	.....
2. De provincie moet megastallen verbieden.	EENS	.....
3. Limburg moet gemeenten steunen die uitgeprocedeerde asielzoekers opvangen.	ONEENS	.....
4. Limburg moet gemeenten (indien nodig) geld geven voor jeugdzorg.	ONEENS	.....
5. Maastricht Aachen Airport open houden, ook als dit extra geld kost.	ONEENS	.....
6. Ganzen die overlast geven mogen worden gedood.	ONEENS	.....
7. Limburg moet taak natuurbeheer aan boeren geven.	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Noord-Brabant

Op 18 maart is 43,6 procent van de stemgerechtigden in Noord-Brabant weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit vijftien politieke partijen: VVD, CDA, PVV, SP, PvdA, D66, GroenLinks, 50Plus, Partij voor de Dieren, Platform Vrije Politiek, StemNL, Lokaal Brabant, Libertarische Partij, ChristenUnie-SGP, Jezus Leeft.

Op 26 maart worden de 55 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij:.....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Noord-Brabant? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Voorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 28 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (VVD) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (CDA) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.



**Grootste partij in Noord-Brabant: VVD****Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. Geen nieuwe megastallen in Noord-Brabant.	ONEENS	.....
2. Geen nieuwe windmolens in Noord-Brabant.	EENS	.....
3. Provincie moet geld vrijmaken voor jeugdzorg in gemeenten.	ONEENS	.....
4. Meer geld naar bereikbaarheid kleine dorpen.	ONEENS	.....
5. Noord-Brabant moet bezuinigen op cultuursubsidies.	EENS	.....
6. Geen steun voor gemeenten die asielzoekers opvangen.	EENS	.....
7. Gemeenten alleen samenvoegen als burgers dat ook willen.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

**Een na grootste partij in Noord-Brabant: CDA****Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. Geen nieuwe megastallen in Noord-Brabant.	EENS	.....
2. Geen nieuwe windmolens in Noord-Brabant.	NEUTRAAL	.....
3. Provincie moet geld vrijmaken voor jeugdzorg in gemeenten.	EENS	.....
4. Meer geld naar bereikbaarheid kleine dorpen.	EENS	.....
5. Noord-Brabant moet bezuinigen op cultuursubsidies.	ONEENS	.....
6. Geen steun voor gemeenten die asielzoekers opvangen.	ONEENS	.....
7. Gemeenten alleen samenvoegen als burgers dat ook willen.	NEUTRAAL	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Noord-Holland

Op 18 maart is 46,3% procent van de stemgerechtigden in Noord-Holland weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit vijftien politieke partijen: VVD, PvdA, PVV, D66, SP, CDA, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Ouderenpartij NH, 50Plus, ChristenUnie, Vrouwen Partij, Multicultureel Plus Partij, Hart voor Nederland, Piratenpartij.

Op 26 maart worden de 55 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: ..... Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Noord-Holland? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Voorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 28 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (VVD) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (D66) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Noord-Holland: VVD

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

Punten:

1. Noord-Holland moet zich niet bemoeien met aantal huur-/koopwoningen bij woningbouwprojecten.	EENS	.....
2. Vliegveld De Kooy moet open blijven, ook als dit extra geld kost.	EENS	.....
3. Provincie moet geld vrijmaken voor omscholing personeel.	ONEENS	.....
4. Ook buiten bebouwd gebied moet nieuwbouw kunnen komen.	EENS	.....
5. Noord-Holland moet bibliotheken in kleine gemeenten steunen.	ONEENS	.....
6. Provincie moet OV voor 65+ met minimum inkomen betalen.	ONEENS	.....
7. Noord-Holland moet geld geven aan gemeenten die hulp vragen bij opvang van asielzoekers.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## Een na grootste partij in Noord-Holland: D66

### Standpunten:

Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.

Punten:

1. Noord-Holland moet zich niet bemoeien met aantal huur-/koopwoningen bij woningbouwprojecten.	ONEENS	.....
2. Vliegveld De Kooy moet open blijven, ook als dit extra geld kost.	EENS	.....
3. Provincie moet geld vrijmaken voor omscholing personeel.	NEUTRAAL	.....
4. Ook buiten bebouwd gebied moet nieuwbouw kunnen komen.	ONEENS	.....
5. Noord-Holland moet bibliotheken in kleine gemeenten steunen.	ONEENS	.....
6. Provincie moet OV voor 65+ met minimum inkomen betalen.	ONEENS	.....
7. Noord-Holland moet geld geven aan gemeenten die hulp vragen bij opvang van asielzoekers.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Overijssel

Op 18 maart is 49,8 procent van de stemgerechtigden in Overijssel weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit vijftien politieke partijen: CDA, PvdA, VVD, PVV, SP, D66, ChristenUnie, GroenLinks, SGP, 50Plus, Lokaal Overijssel, Partij voor de Dieren.

Op 26 maart worden de 47 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Overijssel? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Vorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 24 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (CDA) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (VVD) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Overijssel: CDA

**Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. Voormalig vliegveld Twente mag <u>geen</u> bedrijventerrein worden.	ONEENS	.....
2. Meer geld naar bereikbaarheid van kleine dorpen met OV.	EENS	.....
3. Er mag subsidie naar particuliere initiatief voor duurzame energie.	EENS	.....
4. Overijssel moet meer langdurig werklozen aannemen bij projecten.	EENS	.....
5. Overijssel moet geld bijleggen als gemeenten tekort komen bij het uitvoeren van zorgtaken.	ONEENS	.....
6. Het Twents moet erkend worden als streektaal.	EENS	.....
7. De N35 tussen Zwolle en Enschede verbreden (2x tweebaans).	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt  
1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## Een na grootste partij in Overijssel: VVD

**Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. Voormalig vliegveld Twente mag <u>geen</u> bedrijventerrein worden.	ONEENS	.....
2. Meer geld naar bereikbaarheid van kleine dorpen met OV.	ONEENS	.....
3. Er mag subsidie naar particuliere initiatief voor duurzame energie.	ONEENS	.....
4. Overijssel moet meer langdurig werklozen aannemen bij projecten.	NEUTRAAL	.....
5. Overijssel moet geld bijleggen als gemeenten tekort komen bij het uitvoeren van zorgtaken.	ONEENS	.....
6. Het Twents moet erkend worden als streektaal.	ONEENS	.....
7. De N35 tussen Zwolle en Enschede verbreden (2x tweebaans).	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt  
1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Utrecht

Op 18 maart is 52,5 procent van de stemgerechtigden in Utrecht weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit vijftien politieke partijen: VVD, PvdA, CDA, D66, PVV, GroenLinks, SP, ChristenUnie, SGP, 50Plus, Partij voor de Dieren, Vrijzinnige Partij, Provincie@Inwonersbelangen, Libertarische Partij, Jezus Leeft.

Op 26 maart worden de 49 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Utrecht? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Voorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 25 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (D66) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die de een na grootste partij (VVD) spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Utrecht: D66

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. In de provincie Utrecht moeten meer windmolens komen.	EENS	.....
2. De provincie moet alle vormen van jacht op wilde dieren verbieden.	ONEENS	.....
3. Er mogen woningen komen in de Rijnburgpolder.	ONEENS	.....
4. Utrecht moet gemeenten helpen met de opvang van asielzoekers.	ONEENS	.....
5. De provinciale belasting mag met de inflatie mee stijgen.	EENS	.....
6. De provincie mag bezuinigen op cultuur.	ONEENS	.....
7. Geen verbreding van de A27 bij Amelisweerd.	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## Een na grootste partij in Utrecht: VVD

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. In de provincie Utrecht moeten meer windmolens komen.	ONEENS	.....
2. De provincie moet alle vormen van jacht op wilde dieren verbieden.	ONEENS	.....
3. Er mogen woningen komen in de Rijnburgpolder.	EENS	.....
4. Utrecht moet gemeenten helpen met de opvang van asielzoekers.	ONEENS	.....
5. De provinciale belasting mag met de inflatie mee stijgen.	EENS	.....
6. De provincie mag bezuinigen op cultuur.	EENS	.....
7. Geen verbreding van de A27 bij Amelisweerd.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Zeeland

Op 18 maart is 52,1 procent van de stemgerechtigden in Zeeland weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit dertien politieke partijen: VVD, PvdA, CDA, PVV, SGP, SP, Partij voor Zeeland, ChristenUnie, D66, GroenLinks, 50Plus, Provinciaal Belang Zeeland, Zeeland Lokaal.

Op 26 maart worden de 39 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Zeeland? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Vorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 20 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (CDA) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de SP. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.



## Grootste partij in Zeeland: CDA

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. Zeeland moet de kerncentrale van Borssele openhouden.	EENS	.....
2. De provincie moet geld geven om topsportevenementen binnen te halen.	EENS	.....
3. De provincie moet landbouwgrond <u>niet</u> inzetten als natuurgebied.	EENS	.....
4. Geen nieuwe windmolens in Zeeland.	NEUTRAAL	.....
5. Geld besteden aan sociaal beleid is een taak van de provincie.	ONEENS	.....
6. De provincie moet meer investeren in duurzame energie.	ONEENS	.....
7. Zeeland moet de provinciale wegenbelasting verlagen.	ONEENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

✂.....✂.....✂.....✂.....

## De SP in Zeeland

### Standpunten:

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

1. Zeeland moet de kerncentrale van Borssele openhouden.	ONEENS	.....
2. De provincie moet geld geven om topsportevenementen binnen te halen.	ONEENS	.....
3. De provincie moet landbouwgrond <u>niet</u> inzetten als natuurgebied.	ONEENS	.....
4. Geen nieuwe windmolens in Zeeland.	ONEENS	.....
5. Geld besteden aan sociaal beleid is een taak van de provincie.	EENS	.....
6. De provincie moet meer investeren in duurzame energie.	EENS	.....
7. Zeeland moet de provinciale wegenbelasting verlagen.	EENS	.....

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt

1 = minst belangrijke standpunt

## Werkblad Zuid-Holland

Op 18 maart is 45,5% procent van de stemgerechtigden in Zuid-Holland weer naar de stembus geweest. Ze konden kiezen uit zestien politieke partijen: VVD, PvdA, PVV, CDA, SP, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SGP, 50Plus, Partij voor de Dieren, Nederland Lokaal (NL), Libertarische Partij, Verenigde Lokale Partijen Zuid-Holland, Vrijzinnige Partij, Jezus Leeft.

Op 26 maart worden de 55 nieuwe Provinciale Statenleden geïnstalleerd. Partijen die samen een meerderheid hebben in de Provinciale Staten, kunnen afspraken maken over het bestuur van de provincie. Vaak zit de grootste politieke partij samen met een aantal andere partijen in het provinciale bestuur (Gedeputeerde Staten).

**Vraag 1:** Welke partij is het grootst geworden na de Provinciale Statenverkiezingen op 18 maart? Hoeveel zetels heeft deze partij behaald?

Grootste partij: .....Aantal zetels: .....

**Vraag 2:** Het nieuwe bestuur in de provincie moet kunnen steunen op een meerderheid van de Provinciale Staten.

Hoeveel zetels hebben de Provinciale Staten in Zuid-Holland? .....

Uit hoeveel zetels bestaat een meerderheid van deze Provinciale Staten? .....

**Vraag 3:** Welke politieke partij(en) hebben samen met deze grootste partij een meerderheid in de Provinciale Staten? Noem twee mogelijke coalities die de grootste partij zou kunnen aangaan.

.....  
 .....

### Vorbereiding formatiespel:

Jullie gaan straks een formatiespel spelen. Voor het gemak gaan we er even vanuit dat de grootste partij samen met één andere partij kan rekenen op de steun van een meerderheid van 28 (of meer) Statenleden.

### Opdracht

Jullie verdelen de klas in zes even grote groepjes. Alle groepjes krijgen dezelfde stellingen, maar de groepjes die straks de rol van de grootste partij (VVD) spelen zullen het niet altijd eens zijn met de groepjes die D66 spelen. Zou het lukken om samen tot een lijst van drie speerpunten te komen? Is het mogelijk om samen in het bestuur (Gedeputeerde Staten) te gaan zitten?

Als jouw groepje de partijstandpunten heeft gekregen, gaan jullie eerst bepalen hoe belangrijk jullie zelf de zeven standpunten vinden. Een standpunt dat je per se in het lijstje van drie speerpunten wilt hebben, geef je 7 punten. Je minst belangrijke standpunt geef je 1 punt. Het is de bedoeling dat je alle standpunten punten geeft. De overige standpunten geef je dus 2, 3, 4, 5 of 6 punten. Houd geheim voor de andere partij welk standpunt hoeveel punten heeft en of jullie voor of tegen de stellingen zijn!

Als jullie hiermee klaar zijn, kan de onderhandeling beginnen. Jullie moeten in de onderhandeling twee doelen behalen:

- 1) Samen met de andere partij drie speerpunten bepalen.
- 2) De meeste punten binnenhalen.

## Grootste partij in Zuid-Holland: VVD

**Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

- |  |        |       |
|--|--------|-------|
| 1. De provincie moet de eventuele bouw van een kerncentrale op de Tweede Maasvlakte tegenwerken. | ONEENS | ..... |
| 2. De provincie moet meer geld uitgeven aan natuurbeheer.  | ONEENS | ..... |
| 3. Meer geld van de provincie naar OV en minder naar autowegen.                                  | ONEENS | ..... |
| 4. Gemeenten mogen ook buiten bebouwde kom huizen bouwen.  | EENS   | ..... |
| 5. Zuid-Holland moet meer langdurig werklozen laten aannemen bij grote provinciale projecten.    | ONEENS | ..... |
| 6. Voor je plezier op dieren jagen moet mogen in Zuid-Holland.                                   | EENS   | ..... |
| 7. Er moeten meer beveiligingscamera's komen in het OV   | EENS   | ..... |

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt  
1 = minst belangrijke standpunt



## D66 in Zuid-Holland

**Standpunten:**

*Achter ieder standpunt zie je of jullie partij het wel of niet eens is met de stelling.*

Punten:

- |  |        |       |
|--|--------|-------|
| 1. De provincie moet de eventuele bouw van een kerncentrale op de Tweede Maasvlakte tegenwerken. | EENS   | ..... |
| 2. De provincie moet meer geld uitgeven aan natuurbeheer.  | EENS   | ..... |
| 3. Meer geld van de provincie naar OV en minder naar autowegen.                                  | EENS   | ..... |
| 4. Gemeenten mogen ook buiten bebouwde kom huizen bouwen.  | ONEENS | ..... |
| 5. Zuid-Holland moet meer langdurig werklozen laten aannemen bij grote provinciale projecten.    | EENS   | ..... |
| 6. Voor je plezier op dieren jagen moet mogen in Zuid-Holland.                                   | ONEENS | ..... |
| 7. Er moeten meer beveiligingscamera's komen in het OV   | ONEENS | ..... |

Geef nu een cijfer aan je standpunt. Gebruik ieder cijfer één keer (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

7 = belangrijkste standpunt  
1 = minst belangrijke standpunt